

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра генетики, селекції і насінництва ім. проф. М.О. Зеленського

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету
Коваленко В. П.
“ ” 20__ р.

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри
генетики, селекції і насінництва
ім. проф. М.О. Зеленського
Протокол № 10 від “ 16 ” 05 2024 р.
Завідувач кафедри
Макарчук О. С.

“РОЗГЛЯНУТО”
Гарант ОПП “Селекція і генетика
сільськогосподарських культур”
Гарант ОПП
Макарчук О. С.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Ринок сортів і насіння

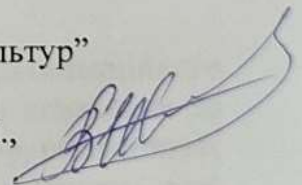
Галузь знань 20 “Аграрні науки і продовольство”

Спеціальність 201 “Агрономія”

Освітня програма “Селекція і генетика сільськогосподарських культур”

Факультет агробіологічний

Розробники: професор, канд. с.-г. наук, доцент Жемойда В.Л.,
асистент, доктор філософії Спряжка Р.О.

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни «Ринок сортів і насіння»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>магістр</i>	
Спеціальність	<i>201 Агрономія</i>	
Освітня програма	<i>Селекція і генетика сільськогосподарських культур</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	2	
Семестр	3	
Лекційні заняття	<i>10 год.</i>	<i>год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>20 год.</i>	<i>год.</i>
Самостійна робота	<i>90 год.</i>	<i>год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>3 год.</i>	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів сучасних підходів щодо оцінки селекційного матеріалу на останніх етапах його вивчення, репродукування та доведення до кінцевого товаровиробника. Розуміння ціни насінневого матеріалу, селекційних платежів та роялті. На основі вище отриманих знань, розуміння кінцевої ціни селекційного продукту та розрахунок його економічної ефективності.

Завдання: теоретичне і практичне вивчення шляхів завершення селекційного процесу, останнього етапу оцінки значення сорту (Державна кваліфікаційна експертиза), впливу на отримання високоякісного насінневого матеріалу абіотичних та біотичних чинників, ознайомлення та вивчення регіонів, зон (зональне насінництво), засвоєння методологічних та практичних основ формування та функціонування ринку сортів рослин та насіння.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері агрономії під час здійснення професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК): **ЗК 2** здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); **ЗК 4** здатність працювати в міжнародному контексті.

спеціальні (фахові) компетентності (СК): **СК 2** Здатність аналізувати та оцінювати сучасні проблеми, перспективи розвитку та науково-технічну політику в сфері агрономії; **СК 6** здатність презентувати результати професійної та наукової діяльності фахівцям і нефахівцям.

Програмні результати навчання (ПРН): **ПРН 2** інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання складних теоретичних та/або практичних задач і проблем агрономії; **ПРН 3** розробляти і реалізовувати економічно значущі виробничі і дослідницькі проекти в сфері агрономії з урахуванням наявних ресурсів та обмежень, технічних, соціальних, правових та екологічних аспектів; **ПРН 4** здійснювати пошук необхідної інформації та оцінювати її в науково-технічній літературі, аналізувати, обробляти та оцінювати цю інформацію; **ПРН 8** управляти робочими процесами, які є складними, непередбачуваними, приймати ефективні рішення, оцінювати та порівнювати альтернативи, аналізувати ризики; **ПРН 9** вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для обговорення результатів професійної діяльності, досліджень та інноваційних проектів у сфері аграрних наук та продовольства; **ПРН 10** здійснювати ефективне управління персоналом і ресурсами, забезпечувати професійний розвиток персоналу, об'єктивно оцінювати результати діяльності колективу та внесок його учасників до цих результатів; **ПРН 11** здійснювати бізнесове проектування та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок; **ПРН 12** добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, у тому числі за нечіткості цілей та невизначеності умов.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної форми здобуття вищої освіти;

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. <i>Формування ринку на основі генетичного та сортового різноманіття</i>														
Тема 1. Теоретичні основи функціонування ринку сортів рослин.	2		2	6			20							
Тема 2. Генетичне та сортове різноманіття рослин як основа безпеки нації.	2		2	4			25							

Разом за змістовим модулем 1	59	4	10			45							
Змістовий модуль 2. Сучасні тенденції формування і розвитку ринку сортів													
Тема 1. Сорт – як об’єкт інтелектуальної власності.	2		2	4			15						
Тема 2. Сучасні тенденції формування і розвитку ринку сортів.	2		2	4			15						
Тема 3. Світовий ринок насіння та місце України в ньому.	2		2	2			15						
Разом за змістовим модулем 2	61	6	10			45							
Усього годин	120	10	20			90							

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Порядок підготовки документів і проходження ДКЕ	2 год.
2	Методика проведення експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність і стабільність (ВОС-тест)	2 год.
3	Державний реєстр сортів рослин придатних для поширення. Порядок включення сортів до Реєстру сортів рослин.	2 год.
4	Реєстр суб’єктів насінництва та розсадництва.	2 год.
5	Атестаційні вимоги до суб’єктів насінництва та розсадництва.	2 год.
6	Методика і техніка інспектування сортових посівів та документація на сортові посіви зернових культур.	2 год.
7	Методика і техніка інспектування насінницьких посівів перехреснозапильних культур	2 год.
8	Сертифікація насіння	2 год.
9	Оцінка вартості сорту як об’єкту інтелектуальної власності	2 год.
10	Встановлення розміру авторської винагороди та плати за використання сорту рослин	2 год.
	ВСЬОГО	20 год.

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ланки, завдання та виконавці в системі селекційно-насінницької роботи в Україні	4
2	Селекційні науково-інноваційні центри України	2
3	Іноземні та приватні компанії на ринку насіння України	2
4	Коротка історія розвитку та сучасний стан Державної кваліфікаційної експертизи	2
5	Завдання державної кваліфікаційної експертизи	2
6	Організаційні основи насінництва	4
7	Поняття про категорії та генерації насіння	4
8	Сортозміна та сортооновлення. Причини погіршення сортової чистоти	4
9	Біологічні та екологічні основи формування високоякісного насіння	4

10	Причини різноякісності насіння	6
11	Принципи зонального насінництва в Україні	4
12	Пакування та маркування насіння	4
13	Основні законодавчі документи з насінництва	4
14	Внутрішньогосподарський насінневий контроль	4
15	Ґрунтовий та лабораторний сортовий контроль Документування насіння	4
16	Міжнародні організації з питань насінневого контролю, охорони прав на сорти рослин	4
17	Стратегічні питання організації та розширення ринку насіння в Україні	4
18	Насінневі спільноти України	2
19	Формування сортових рослинних ресурсів та їх роль для розвитку насінництва	4
20	Залучення іноземних інвестицій в насінництво України	4
21	Оцінка ефективності виробництва насіння	4
22	Стан експортно-імпортних відносин насіння в Україні	4
23	Що означає контрафакт насіння? Його тлумачення у вітчизняному законодавстві	4
24	Причини використання контрафакту насіння	2
25	Шляхи запобігання поширенню та зменшення об'ємів контрафакту насіння	4
	Разом	90

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- захист практичних робіт;

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анутовання, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах

8. **Розподіл балів**, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і

переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України e-Learn – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5301>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти;

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Гаврилюк М. М., Соколов В. М., Жемойда В. Л. Практичне насінництво та насіннезнавство сільськогосподарських культур: навч. Посібник. Вінниця. 2019. 270 с.
2. Захарчук О. В. Економіка насінництва: монографія / – К. : ННЦ ІАЕ, 2015. – 273 с.
3. Захарчук О. В., Вишневецька О. В., Навроцький Я. Ф., Завальнюк О. І. Інноваційно-інвестиційний розвиток ринків технічних засобів, насіння та технологій у рослинництві: Монографія / за ред. О. В. Захарчука. Київ : ННЦ Інститут аграрної економіки, 2022. 273 с.
4. О. В. Захарчук, Ю. О. Лупенко, С. І. Мельник та ін. Методичні рекомендації з оцінки вартості насіння і садивного матеріалу як об'єкта інтелектуальної власності / за ред. О. В. Захарчука. Київ : ННЦ ІАЕ, 2022. 109 с.
5. Захарчук О. В., Кісіль М. І., Кропивко В. С. та ін. Насіння і садивний матеріал як об'єкт інтелектуальної власності / за ред. О. В. Захарчука, М. І. Кісіля. – К. : ННЦ ІАЕ, 2013. – 100 с.
6. Дзюбецький Б. В., Алдошин А. В., Кирпа М. Я. та ін. Посібник для аудиторів із сертифікації насіння. Дніпро: Роял Принт, 2018. 300 с.
7. Формування національних сортових ресурсів (1923-2023). Історичні нариси. (за ред. С. І. Мельника). Вінниця: Твори, 2023. 260 с.
8. ЗАКОН УКРАЇНИ Про насіння і садивний матеріал

9. Державний реєстр суб'єктів насінництва та розсадництва
10. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні
11. Васильківський С.П., Кочмарський В.С. «Селекція і насінництво сільськогосподарських рослин», Київ, «Вища освіта», 2016р.- 363 с.
12. Жемойда В.Л., Макарчук О.С., Башкірова Н.В., «Селекція і насінництво польових культур». – Методичний посібник для виконання ЛПЗ та самостійної роботи студентів АБФ та ФЗР. – Київ, 2015. – 87 с;
13. Методика проведення інспектування сортових посівів кукурудзи та сорго, Київ 2009.
14. Соколов В.М., Мельник С.І. «Методика проведення апробації сортових посівів зернових культур». – Одеса-Київ-2009.
15. ДСТУ 2240-93 «Насіння сільськогосподарських культур. Сортові та посівні якості». Держстандарт України, 1994.
16. Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин (під ред.. В.В. Вовкодава). Київ, 2006. – 31 с.
17. Схема ОЕСД з сортової сертифікації культур, що має обіг у міжнародній торгівлі (Paris, 2001, 2009)
18. Кіндрок М.О., Соколов В.М., Вишневський «Насінництво з основами насіннізнавства».-Київ, Аграрна наука, 2012. – 264 С.
19. Науковий журнал «Генетичні ресурси рослин» № 1-13, 2004-2024 р.